

Poznań, 1 lipca 2026 r.

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

NP-III.4131.1.120.2026.8

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662)

orzekam

nieważność zarządzenia nr 38/2026 Wójta Gminy Baranów z dnia 8 maja 2026 r. w sprawie wprowadzenia zmiany w Regulaminie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie - ze względu na istotne naruszenie prawa.

Uzasadnienie

W dniu 8 maja 2026 r. Wójt Gminy Baranów wydał zarządzenie nr 38/2026 w sprawie wprowadzenia zmiany w Regulaminie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie, dalej "zarządzenie".

Zarządzenie wydano na podstawie "art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1531 ze zm.) oraz w związku z art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.)".

Zarządzenie zostało doręczone Wojewodzie Wielkopolskiemu w dniu 1 czerwca 2026 r.

Dokonując oceny zgodności z prawem przedmiotowego zarządzenia, organ nadzoru stwierdził, co następuje:

Zgodnie z zasadą wyrażoną w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483, z późn. zm.) organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Poprzez działanie na podstawie i w granicach prawa w zakresie podejmowania zarządzeń przez organy jednostek samorządu terytorialnego rozumieć należy działanie zgodne z przepisami regulującymi podstawy prawne podejmowania zarządzeń; przepisami prawa ustrojowego; przepisami prawa materialnego oraz zgodne z przepisami regulującymi procedurę podejmowania zarządzeń (por. wyrok WSA w Łodzi z 21 stycznia 2009 r., III SA/Łd 564/08; wyrok NSA oz. we Wrocławiu z 20 kwietnia 1999 r., II SA/Wr 364/98, CBOSA).

Al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań, tel. 61-854-14-51, fax. 61-854-18-36

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: np@poznan.uw.gov.pl

www.gov.pl, infolinia tel. 222 500 117

e-Doręczenia: AE:PL-89487-43442-EWAFC-19

W myśl art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), dalej "ustawa o wychowaniu w trzeźwości": "Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika".

Zadania gminy, które znajdują odzwierciedlenie w powyższym programie, zgodnie z przepisem art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości obejmują w szczególności: 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową; 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych; 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych; 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego; 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej. Katalog zadań, o których mowa w wyżej powołanym przepisie ma charakter otwarty, a więc można przewidywać również inne zadania, aniżeli te, które zostały ujęte w tym przepisie. Zgodnie z art. 4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości „Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.”.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości „Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 i art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ będą wykorzystywane na realizację: 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o których mowa w art. 4¹ ust. 2, (...) – i nie mogą być przeznaczone na inne cele.”.

Zarządzenie w § 1 reguluje: „W załączniku nr 1 do Regulaminu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie, stanowiącym załącznik do Zarządzenie Nr 41/2022 Wójta Gminy Baranów z dnia 13 maja 2022 r. wprowadza się następujące zmiany:”. W § 2 zarządzenie ustala, że „ust. 7 Regulaminu przyznawania i rozliczania środków finansowych przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii otrzymuje brzmienie: <Każde dziecko może jeden raz w roku otrzymać dofinansowanie do wypoczynku (np. kolonie, obozy) w wysokości:

- uczniowie klas I-III – kwota 500 zł
- uczniowie klas IV-VIII uczęszczający na zajęcia edukacja zdrowotna w roku szkolnym 2025/2026 - kwota 800 zł. Dofinansowanie przysługuje dziecku, które jest mieszkańcem Gminy Baranów i uczęszcza do szkoły podstawowej na terenie Gminy Baranów. Fakt uczęszczania na zajęcia potwierdza rodzic. Wnioski o dofinansowanie do wypoczynku składa organizator do 15 czerwca każdego roku>.”.

Zdaniem organ nadzoru przepisy zarządzenia w sposób istotny naruszają prawo. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wójt nie ma uprawnień do arbitralnego decydowania o wysokości środków przeznaczanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ani wskazywania konkretnego celu, na jaki te środki mają być przeznaczone. Zasady podziału środków finansowych wynikają bowiem z zapisów uchwały nr XXXII/267/2022 Rady Gminy Baranów z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Baranów na rok 2022, dalej „Program” oraz zarządzenia nr 41/2022 Wójta Gminy Baranów z dnia 13 maja 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie, dalej „regulamin komisji”, do którego wprowadzono załącznik nr 1: "Regulamin przyznawania i rozliczania środków finansowych przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii", dalej „załącznik nr 1”. Jak stanowi § 2 ust. 1 załącznika nr 1 - "Środki finansowe przyznane mogą być wyłącznie na pisemny wniosek Wnioskodawcy (...) na realizację zadań wynikających z Ustawy oraz Programu". Wniosek ten zawiera w szczególności "wysokość wnioskowanej kwoty" (§ 2 ust. 3 pkt 1 załącznika nr 1).

Ponadto w § 8 ust. 1 Programu uchwalono, że „Źródłem finansowania zadań programu są środki pochodzące z opłat na korzystanie za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych”, w § 8 ust. 3 Programu uregulowano, że „Finansową podstawę realizacji programu stanowią dochody Gminy Baranów z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z części opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym.”.

Z literalnego brzmienia art. 18² pkt 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, wprost wynika, że dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych mogą zostać przeznaczone wyłącznie na cele wskazane w Programie. Nie jest dopuszczalne wykorzystanie dochodów pochodzących z tych opłat na dowolne cele. Zatem, kluczowe są zapisy zawarte w Programie.

Al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań, tel. 61-854-14-51, fax. 61-854-18-36

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: np@poznan.uw.gov.pl

www.gov.pl, infolinia tel. 222 500 117

e-Doręczenia: AE:PL-89487-43442-EWAFC-19

Wydatki z podanych środków muszą pozostawać w związku z realizacją celów określonych Programem. W sytuacji, gdy istnieją w nim zapisy przewidujące realizację zadań takich jak dofinansowanie do wypoczynku dzieci i młodzieży to Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie decyduje o przyznaniu środków finansowych na określony cel, zgodny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przewidziany w Programie. Jak stanowi § 4 ust. 1 regulaminu komisji „Komisja realizuje zadania określone ustawą oraz wynikające z uchwalonego przez Radę Gminy Baranów w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Baranów na rok 2022 (...) dotyczące m.in.: (...) 2) merytorycznego wsparcia realizacji Programu, o którym mowa w pkt 1 oraz przyznawania na ten cel środków finansowych na podstawie regulaminu stanowiącego załącznik nr 1 (...)”.

W tym miejscu ponownie należy wskazać na § 2 ust. 1 załącznika nr 1, zgodnie z którym „Środki finansowe przyznane mogą być wyłącznie na pisemny wniosek Wnioskodawcy składany w ciągu roku kalendarzowego do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie na realizację zadań wynikających z Ustawy oraz Programu”. Z kolei w § 2 ust. 4 załącznika nr 1 uregulowano „Składane wnioski będą opiniowane i rozpatrywane pod względem ich zgodności z Ustawą i Programem oraz zatwierdzane przez Wójta Gminy Baranów”. Natomiast w § 2 ust. 8 załącznika nr 1 ustalono, że „Wójt Gminy Baranów, w zależności od wolnych środków finansowych pochodzących z Funduszu, wnioskowaną kwotę może przyznać w całości, części lub odmówić jej przyznania, w szczególności, jeśli jej przeznaczenie będzie niezgodne z Ustawą i Programem”. Według brzmienia § 3 załącznika nr 1 „G.K.R.P.A. w zależności od posiadanych środków finansowych, wnioskowaną kwotę może przyznać w całości, części lub odmówić jej przyznania, jeśli jej przeznaczenie niezgodne będzie z Ustawami lub Programem.”.

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy, zdaniem organu nadzoru, Wójt Gminy Baranów nie posiada kompetencji przewidzianych w przepisach prawa do decydowania, z góry na jaki cel i w jakiej wysokości przyzna środki finansowe pochodzące z opłat wymienionych w art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Dochody gminy pochodzące z w/w źródeł mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Program ten służy – zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości – realizacji zadań własnych gminy, którymi są działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

Pouczenie

1. Stwierdzenie nieważności zarządzenia, zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, wstrzymuje jego wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań, tel. 61-854-14-51, fax. 61-854-18-36

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: np@poznan.uw.gov.pl

www.gov.pl, infolinia tel. 222 500 117

e-Doręczenia: AE:PL-89487-43442-EWAFC-19

2. Niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.

wz. Wojewody Wielkopolskiego
(-) Karolina Fabiś-Szulc
I Wicewojewoda Wielkopolski
(kwalifikowany podpis elektroniczny)

Otrzymuje:
Wójt Gminy Baranów